

УПУТСТВО ЗА ПИСАЊЕ ИЗВЕШТАЈА О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
Кликните да бисте почели унос текста.
<p>1. Датум и орган који је именовао комисију 27. март 2013, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>1. др Корнелија Ичин, редовни професор Филолошког факултета у Београду, област: русистика, изабрана 2009.</p> <p>2. др Јасмина Војводић, ванредни професор Филозофског факултета Свеучилишта у Загребу, област: русистика.</p> <p>3. др Петар Бојанић, виши научни сарадник Института за филозофију и друштвену теорију у Београду, област: филозофија, изабран 2008.</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
Кликните да бисте почели унос текста.
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Микела (Пјерино) Капра</p> <p>2. Датум рођења, општина, република: 29. јул 1984, Бреша, Италија</p> <p>3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: Мастер – дипломски рад, 10. октобар 2008, Београд, Филолошки факултет, наслов мастера: «Монографска анализа драме «Мермер» Јосифа Бродског».</p> <p>4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Мастер - Руска књижевност</p>
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
Циклус приповедака „Детињство Чика“ Фазила Искандера
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикона и сл.
Докторску дисертацију „Циклус приповедака „Детињство Чика“ Фазила Искандера“, обима 261 странице, чине следећа поглавља: Сажетак на руском, српском и италијанском језику (5-28); Прва глава: О младом јунаку циклуса приповедака „Детињство Чика“ (30-69); Глава друга: О хронотопу циклуса приповедака „Детињство Чика“ (70-107); Глава трећа: О главним темама циклуса приповедака „Детињство Чика“ (108-150); Глава четврта: Књижевни поступци у циклусу приповедака (151--184); Глава пета: О структури циклуса приповедака „Детињство Чика“ (185-223); Глава шеста: Искандер и савремена књижевност (224-247); Закључак (248-253). Уз рад је приложена

неопходна Библиографија која се стоји од Извора (254-256) и Литературе (256-261), као и Биографија кандидата српском, италијанском, енглеском и руском језику (262-264).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација Микеле Капре представља монографску анализу циклуса кратких приповедака Фазила Абдуловича Искандера под насловом “Детињство Чика” (наслов у оригиналу: “Детство Чика”). Рад има тематску композициону структуру и подељен је у шест целина: 1) јунак, 2) хронотоп, 3) теме, 4) технике писања, 5) структура циклуса и 6) Искандер и савремена књижевност, чему се додају увод и закључак.

Овако осмишљена поглавља дисертације јасно говоре о намери аутора да пружи анализу свих нивоа текста, неопходних за потпуно разумевање циклуса прича – од техника писања до тематско-мотивских склопова који се појављују у циклусу приповедака. Кандидат се у дисертацији користи историјско-биографским методом, као и формално-структуралистичким, те интертекстуалним приступом тексту. Коришћење ових метода произилази из самог Искандеровог текста, у коме се преплићу различити ракурси осветљавања историјске равни циклуса, пищевог личног доживљаја књижевности, дијалога с другим књижевним делима. У дисертацији су посебно обрађени кључни појмови циклуса «Детињство Чика», као на пример: детињство (значење које овај период живота добија у циклусу прича јесте стваралачки процес) и везе између стварности и фикције (чињеница да аутора инспиришу сопствени живот и сопствена искуства). Микела Капра је поставила пред собом задатак да пружи комплетну анализу приповедака Искандера, као једног од најважнијих прозних жанрова аутора, поред његових романа “Сандро из Чегема” и “Зечеви и питони”.

Капра се у раду обилато користила прозним опусом Искандера, као и докуменарним материјалима о аутору (интервјуи, забелешке, снимци); истовремено, кандидаткиња је консултовала у раду најновију критичку литературу о аутору и његовим делима, али и књижевно-теоријску литературу неопходну за разоткривања техника приповедања и уметничких поступака у прози.

Прва тематска целина рада посвећена је јунаку кратких прича: дечаку Чики. У овом делу рада укратко се даје генеза јунака, који несумњиво дугује и елементима Искандреове биографије. Тема је проширена размишљањима о настанку Искандерових јунака уопште, о чему сам писац каже: “Моји јунаци су узети из реалног живота, понекад чак и превише”; чињеница да јунаке за своје приповетке узима из света који га окружује (суседи, рођаци, пријатељи, познаници) наводи на паралелу са витебским светом Марка Шагала представљеним на сликама. Поред генезе јунака, посебну пажњу кандидаткиња посвећује размишљањима о томе, шта имплицира чињеница да је главни јунак приповедака дете. У стваралачком свету Искандер кроз лик дечака не покушава да пружи само наивни, већ и очуђени поглед на свет: пошто дете још није научено конвенцијама, законима, клишеима света одраслих, оно успева да перципира противречности, неподударности овог света. Тема је проширена размишљањима везаним за другог јунака циклуса који је сличан детету – то је луди рођак дечака Чика. Овај јунак такође, као и сам дечак Чик, није у пуном смислу део “игре”, коју зовемо друштво, он у друштву заузима позицију “аутсајдера”. Управо због тога он, као и сам Чик, понекад уочава противречности у системима, епохама итд, јер се налази ван стандардизованог погледа на свет. Микела Капра је показала како овакав поглед на свет представља својеврсну “карневализацију”, “преокрет”, везана за епоху масовног лудила.

Поред тога, посебну пажњу кандидаткиња посвећује типологији јунака: Чик није фиксни, статични јунак, који се никад не мења, нити представља неког налик на Беријевог Петра Пана, који вечито остаје дете. Чик је дете које сваки дан учи нешто ново и расте. Микела Капра посматра у стваралачком свету Искандера детињство као изгубљени рај који аутор покушава да учини бесмртним преко прича, као период живота битан не само за формирање личности него и за социјализацију човека, његов приступ искуству човечанства

Друга глава рада је посвећена хронотопу циклуса. Посебно је обрађена тема епохе која представља општи фон циклуса. Без историјског фона не би било могуће разумевање појединих мотива који се појављују у датом циклусу. Искандер пише да је време које он описује – време договора са Немачком 1939. године (тада је аутор имао десет година); другим речима, он тачно одређује “кад”. У совјетској Русији влада стаљинизам, црвени терор с машинеријом лажи, масовног

уништавања и психозом свеопште потраге за народним непријатељима је на врхунцу. Ово стање је продрло у све сфере људског живота и дошло је до потпуног отуђења људи, па то стање се мимезисом преноси и на свет деце: и деца траже издајнике. Изузетак није ни Чик, и он постаје, накратко, жртва психозе: он сумња да је његов људи рођак шпијун, тражи тајне знаке издајника. Кандидаткиња показује које поступке користи Искандер како би осликао портрет епохе на идиректан начин: он не описује депортације, логоре, као што то чине други аутори (Солжењицин, Шаламов и други), већ кроз призму унутрашњег света детета успева да покаже како делује механизам епохе. У оквиру хронотопа Микела Капра анализира и простор који у циклусу Искандера подразумева макропростор – Абхазију и микропростор – “комшилук”, у коме живи дечак Чик (симбол саживота, толерантности, сарадње). Капра је анализом митопоетског нивоа Абхазије показала да је она, заправо, центар стваралачког света Искандера, и као домовина, и као изгубљени рај детињства. У Абхазији се укрштају патријархални свет, свет традиција, свет природних лепота. Абхазија је парадигма кроз коју писац тумачи свет, она је почетна и коначна тачка његових размишљања о свету. Абхазија не представља само идеал, она представља позитивни пол у бинарној опозицији “домовина” – “људило” епохе.

У трећој глави пажња се обраћа на теме циклуса прича. Разјашњава се веза између стварности и фикције. Полазећи од ауторових речи: “ја бирам дати или следећи тренутак живота, онај у којем видим таленат реалности”, кандидаткиња анализира функције «реалног» у књижевном тексту и диолази до закључка да аутор «Детињства Чика» празној дијалектици стаљинистичке епохе, која укида везе са реалношћу, супроставља дијалектику конкретности. У оквиру овог поглавља Микела Капра анализира аутопоетику Искандера, показујући јединство његове поезије и прозе (тема детињства је доминанта читавог стваралаштва).

Четврти део рада се бави техникама приповедања. Микела Капра посебно обрађује Искандеров поступак очуђавања, задат погледом на свет дечака Чика. Ова размишљања су поткрепљена одговарајућим теоријским радовима Виктора Шкловског у којима се дефинише термин “очуђење” и како оно функционише у уметничком тексту. Кроз овај ракурс се доказује да дечји поглед на свет представља врсту “очуђења” код Искандера, а у ту сврху кандидаткиња наводи конкретне примере из приповедака. Она такође указује на разлике у поимању “очуђења” код Шкловског и Искандера: док код Шкловског очуђење представља средство за идеализацију естетске перцепције реалности и према томе има естетске сврхе, код Искандера оно представља начин којим аутор исказује противречности, трагедију једне епохе и отвара простор за ангажовање у борби против лажи. За ово се код Искандера везује тема хумора; “очуђење” код писца изазива смех, оно је оружје у борби са безумљем. У овом делу рада кандидаткиња открива и Искандеров поступак успоравања времена, циклус обилује “успореним сценама”: један сат може да заузме више страна, често једна приповетка темпорално траје један дан или пар сати. Зауостављање тренутка, релативизовање временских димензија јесте један од важних поступака Искандера у приповедању.

Пета глава дисертације се тиче структуре циклуса: свака приповетка циклуса је самостална, може да се чита одвојено јер обрађује једну тему до краја. Дакле, циклус је по својој структури отворен, аутор може да додаје нове приповетке. Приликом анализе структуре циклуса Микела Капра прави паралелу са Искандеровим романом «Сандро из Чегема», будући да и он има отворену композициону структуру, што је наводи на закључак о поетици незавршеног, отвореног као главној особености стваралаштва Искандера. Уједно кандидаткиња покушава да понуди одговор на питање да ли је Искандеров циклус “билдунгсроман” и у којој мери можемо говорити о њему као “Езоповом циклусу”.

Последњи, шести део рада бави се утицајем Искандеровог «Детињства Чика» на савремену руску књижевност. У овом делу Микела Капра убедљиво анализира повест «Сахраните ме иза паркетне лајсне» руског аутора Павла Санајева у контексту прозе Искандера дате кроз тачку гледишта детета.

На крају дисертације дати су списак књижевних извора којима се кандидаткиња служила приликом рада на дисертацији, као и библиографски списак литературе релевантне за тему дисертације.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији уз напомену:

Чланци:

1. „Античне источници в пьесе И.А. Бродского: Мрамор”, у: „Антички код у словенским књижевностима”, Београд, 2011, ISBN: 978-86-6153-075-3, стр. 130-139.
2. „Књижевност, реалност и фикција у прози Ф. А. Искандера“ (рад предат за зборник радова, који излази средином 2013).

Прикази:

1. Смех против страха или Фазиль Искандера, «Зборник Матице српске за славистику», број 77, Нови Сад, 2010, стр. 128-130.

Учешће на конференцијама:

1. „Античка књижевност у словенским књижевностима“ (Београд, 2010).
2. Скуп „Млади филолози“ (Крагујевац, 2012).

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Дисертација, као свеобухватна монографска анализа циклуса приповедака „Детињство Чика“ Фазила Искандера, представља прво потпуно књижевно-аналитичко истраживање овог Искандеровог уметничког текста. Микела Капра је убедљиво показала читав комплекс тема и мотива у Искандеровом циклусу који су тумачени релевантним књижевно-теоријским апаратом (формалистичка теорија се везује за тачку гледишта детета као „очуђавање“; Бахтинови појмови карневализације, полифоније и хронотопа показани су на пресеку макро- и микропростора; интертекстуалност се огледа у „дијалогу“ савременог аутора Санајева са Искандером). Анализа ликова, хронотопа, тема и мотива, структуре циклуса, технике приповедања и интертекста, коју је остварила Микела Капра, отворила је нове могућности за читање прозног дела Искандера. Посебно се показала „неискоришћеном“ тачка гледишта детета у руској књижевности XX века, која задобија своје место у литератури XXI века (и у прози и у драми), чији главни протагонисти постају напуштена, бездомна деца (Разумовска) или „успомене из детињства“ (Гришковец, Вирипајев, Драгунска, Санајев).

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА
НАПОМЕНА: Навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

У основи истраживања је књижевно-аналитички метод који подразумева анализу књижевног текста на свим нивоима структуре (система јунака, организације простора и времена, композиције циклуса, технике приповедања, интертекста). У раду се такође користе достигнућа руске митолошке, формалистичке, структуралистичке и семиотичке московско-тартуске школе. Важно место заузима у анализи и биографски метод, зато што Микела Капра у карактерним цртама главног јунака, дечака Чика, препознаје аутобиографске црте, те стога познавање ауторове биографије постаје неопходно за разумевање текста. Кандидаткиња је показала добро познавање књижевнотеоријске мисли, као и способност њене примене у интерпретацији уметничког текста. Својом дисертацијом Микела Капра је покренула нова питања о делу које превазилази оквире књижевности за децу, сврставајући га у остварења митолошке и филозофско-историјске оријентације. Истовремено, Капра кроз одејке

Искандеровог циклуса у делу Санајева актуализује стваралаштво Искандера у новом столећу.

IX ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

На основу свега наведеног, комисија предлаже Научно-наставном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати извештај о дисертацији «Циклус приповедака „Детињство Чика“ Фазила Искандера» Микеле Капре и упути га Већу за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Београду, како би кандидаткиња била позвана на усмену одбрану рада.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. др Корнелија Ичин, ред. проф., ментор
2. др Јасмина Војводић, ванред. проф.
3. др Петар Бојанић, виши научни сарадник